

Герлянд Тетяна Миколаївна,
*доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник,
завідувач лабораторії технологій професійного навчання
Інституту професійної освіти
Національної академії педагогічних наук України*

ВЕКТОРИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

Актуалізація сучасних екологічних проблем потребує нового осмислення, докорінного перегляду екологічної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників, тобто екологізації професійної освіти. Головною метою діяльності сучасних закладів професійної (професійно-технічної) освіти є підготовка фахівця, зорієнтованого на особистісний та професійний розвиток, а також формування системи екологічних цінностей, у яких пріоритетність природи у поєднанні з розвитком суспільства визначені як провідні вектори.

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року екологізацію освіти визнано одним з головних стратегічних напрямів розвитку держави, проте й зазначено, що до основних проблем освіти входить повільний розвиток цієї екологізації. Документом, що регламентує цей процес, на сьогодні є Концепція екологічної освіти України, де зазначено, що провідна й найважливіша роль у формуванні особистості з новим екоцентричним типом мислення й свідомості, високим ступенем екологічної культури відводиться загальноосвітній та професійній освіті. Це завдання можуть вирішити лише педагоги зі сформованою екологічною компетентністю.

Отже, екологізація професійної освіти майбутніх кваліфікованих робітників має бути спрямована на насичення ідеями, поняттями, принципами екології усіх предметів їхньої професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки й створювати підґрунтя для підготовки екологічно грамотних фахівців. Як зазначає Л. Лук'янова, необхідно усвідомлювати, що екологізація обумовлює якісні зміни, які виникають в усіх сферах життя під впливом сучасної екологічної ситуації та спрямовані на оптимізацію впливу

суспільства на природу. Водночас професійна підготовка фахівців, здатних працювати в умовах ринку, приймати самостійні рішення, оцінювати їх з позиції доцільності, можлива на основі реалізації ідей та принципів екологізації професійної діяльності [2, с. 115].

Наприклад, як вказує Т. Пятничук, професійній підготовці майбутніх будівельників необхідно пам'ятати, що ця галузь відноситься до другої категорії видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на нього, та включає: виробництво цементу або цементного клінкеру; виробництво вапна; виробництво керамічних продуктів шляхом випалювання, зокрема покрівельної черепиці, цегли, вогнестійкої цегли, керамічної плитки, кам'яної кераміки або фарфорових виробів [1, с. 67].

У свою чергу, з метою недопущення негативного впливу на навколишнє середовище, домобудівельні норми в Україні передбачають, що будівельні об'єкти не повинні виділяти забруднюючих речовин у кількостях, які можуть завдати шкоди здоров'ю людей внаслідок забруднення повітря, ґрунту і води. Джерелами забруднення можуть бути будівельні вироби та інженерне обладнання будівельних об'єктів. Вплив на навколишнє середовище будівельних виробів необхідно розглядати на кожному етапі – від видобутку сировини, виготовлення та використання виробів – до повторного використання відходів чи утилізації. Вплив будівельних об'єктів можна контролювати обмеженням: розповсюдження домішок в атмосферу, ґрунт, воду; виду газоподібних забруднювачів; використання матеріалів і устаткування, що виділяють забруднюючі речовини; умов розсіювання забруднень [1, с. 70].

Погляди більшості науковців і педагогів стосовно екологічної освіти збігаються в тому, що її завданнями є формування знань про закономірності взаємозв'язків природних явищ, єдності живої та неживої природи, про взаємодію людини, суспільства і природи; виховання мотивів, потреб і навичок екологічно доцільної поведінки та діяльності, здорового способу

життя, потягу до активної діяльності з охорони навколишнього середовища; розвиток інтелектуальної та емоційної сфер психіки здобувачів освіти на основі причинного аналізу екологічних ситуацій, емоційного переживання стосовно природи.

Отже, екологізація професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників обумовлене:

- необхідністю навчити їх самостійно здобувати знання з екологічних проблем й використовувати їх у професійній діяльності;
- актуальністю розвитку здатності виконувати різні соціальні ролі (лідера, виконавця, посередника тощо), комунікативних навичок та умінь працювати в групах, долати конфліктні ситуації, виробляти спільні результати, робити висновки;
- необхідністю розвитку здатності користуватися дослідницькими методами: збирати необхідну інформацію, аналізувати її з різних точок зору, висувати гіпотези, підсумовувати результати тощо.

Список використаної літератури

1. Гайдук О. В., Герлянд Т. М., Каленський А. А., Пятничук Т. В. Розроблення й застосування екоорієнтованих педагогічних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників будівельної, аграрної галузей та сфери ресторанного господарства : методичний посібник. Київ : ІПО НАПН України, 2022. 121 с.

2. Лук'янова Л. Б. Основи екології, методика екологізації фахових дисциплін: Навчально-методичний посібник для викладачів. Вид. 2-ге змінене і доповнене. 2016. Київ : ТОВ «ДСК – Центр». 210 с.